

جستاری بر سنت و مدرنیسم و تأثیر آن
در
صنایع دستی

مؤلفان:

دکتر ابوالقاسم دادور
نازنین قریب پور شهریاری
فرناز عرب نیا

دانشگاه الزهرا (س)

۱۳۹۲

سرشناسه	: دادور، ابوالقاسم، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: جستاری بر سنت و مدرنیسم و تأثیر آن در صنایع دستی / مولفان ابوالقاسم دادور، نازنین قریب پور شهریاری، فرناز عرب نیا.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه الزهرا (س)، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۵۰۰ ص.: مصور.
شابک	: 978-600-5002-60-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۴۸۷.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: صنایع دستی -- ایران
موضوع	: تجدد -- ایران
موضوع	: تجدد
موضوع	: سنت و سنت گرایی
موضوع	: تجدد گرایی (هنر)
موضوع	: فراتجدد
شناسه افزوده	: قریب پور شهریاری، نازنین، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	: عرب نیا، فرناز، ۱۳۵۶ -
شناسه افزوده	: دانشگاه الزهراء
رده بندی کنگره	: ۱۰۷۳۳/۵۲ ج ۵ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی	: ۷۴۵/۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۰۲۹۷۲

نام کتاب: جستاری بر سنت و مدرنیسم و تأثیر آن در صنایع دستی
نویسندگان: دکتر ابوالقاسم دادور (عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا(س)) - نازنین قریب پور شهریاری - فرناز عرب نیا
ویراستار: حمیدرضا توسلی
ناشر: دانشگاه الزهرا(س)
مدیران اجرایی: دکتر فاطمه عباسی - معصومه السادات محسنی
صفحه آراء: حبیب عزیزی
طرح جلد: رویا روزبهانی
لیتوگرافی: صاحب
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه الزهراء (س)
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲
قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۲-۶۰-۷

کلیه حقوق برای دانشگاه الزهرا(س) محفوظ است

مراکز پخش:

ونک - دانشگاه الزهرا(س) تلفن ۸۸۰۴۸۹۳۳

بلوار کشاورز - نبش ۱۶ آذر - انتشارات دانشگاه الزهرا(س)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
	* فصل اول
۱۱	سنت
۱۲	- مفهوم سنت در لغت.....
۱۴	- سنت در تعالیم اسلامی
۱۵	- سنت در عرف متفکران
۱۹	- هنر سنتی.....
۳۱	هنر مقدس
۳۵	هنر دینی
۴۳	هنر اسلامی.....
۴۹	- هنر و هنرمند سنتی.....
۵۶	- برداشت از سنت
۶۰	- بازگشت به سنت
۶۴	- سیاستهای فرهنگی و اقتصادی در جامعه‌ی سنتی

* فصل دوم

۷۱	مدرنیسم
۷۱	- واژه و مفهوم مدرن
۷۵	- مدرنیسم
۸۰	- مدرنیته
۸۵	رنسانس
۸۸	رفورماسیون
۹۰	عصر روشنگری
۹۳	انقلاب صنعتی
۹۸	- دستاوردهای مدرنیته
۱۰۳	حوزه اجتماعی
۱۰۸	حوزه فرهنگی
۱۱۰	رسانه‌های گروهی
۱۱۱	حوزه علم
۱۱۳	بحران موج مدرن
۱۱۵	- مدرنیته و جوامع
۱۲۱	- هنر مدرن
۱۲۲	هنر مدرن و زیبایی‌شناسی
۱۲۶	هنر مدرن، بیان آرمان‌گرا
۱۲۹	کارکرد اجتماعی هنر مدرن
۱۳۶	هنر مدرن و اطلاع‌رسانی

* فصل سوم

- تعامل سنت و مدرنیسم ۱۳۹
- جامعه‌ی سنتی و جامعه‌ی مدرن ۱۳۹
- پیشرفت در دنیای سنتی ۱۴۷
- شاخصه‌های مدرنیته و سنت ۱۵۳
- رویارویی فرهنگ‌های سنتی و مدرن ۱۵۴
- تعامل سنت و مدرنیسم در ژاپن ۱۵۷
- پیشرفت صنعتی ۱۵۹

* فصل چهارم

- تعارض سنت و مدرنیسم ۱۶۳
- تقابل دیدگاه‌های سنتی و مدرن ۱۶۴
- انسان در جوامع سنتی و مدرن ۱۶۹
- مدرنیته در جوامع توسعه نیافته ۱۸۰
- نشانه‌هایی از مدرنیته ۱۸۲

* فصل پنجم

- پست مدرنیسم ۱۸۵
- واژه و مفهوم پست مدرن ۱۸۵
- تاریخچه‌ی پیدایش پست مدرن ۱۸۶
- ویژگی‌های پست مدرن ۱۸۹
- هنر و سنت در پست مدرنیسم ۱۹۷
- هنر پست مدرن و جهان سوم ۲۰۰

۲۰۳ پست مدرن و هنر ایران

* فصل ششم

۲۰۹ ورود مدرنیسم به ایران

۲۰۹ - ایران از صفویه تا امروز

۲۲۵ - حکومت پهلوی

۲۲۹ - توسعه‌ی صنعتی در ایران

۲۳۱ - رویارویی سنت و تجدد در ایران

۲۳۷ هنر ایران و نوگرایی

۲۳۹ - نقاشی قهوه‌خانه

۲۴۲ - سال‌های شکل‌گیری مدرنیسم

۲۴۴ مؤسسات هنری

۲۴۸ بینال‌های تهران

۲۵۲ - اصالت و هویت هنر ایرانی

۲۵۹ - مکتب سقاخانه

۲۶۷ - دوران پس از انقلاب اسلامی

۲۷۱ سفال پس از انقلاب

۲۷۹ نگارگری و نقاشی پس از انقلاب

* فصل هفتم

۲۸۱ صنایع دستی و جایگاه آن در ایران

۲۸۱ - صنایع دستی و ویژگی‌های آن

۲۸۹ - صنایع دستی ایران

- تنوع صنایع دستی در ایران ۲۹۷
- نقش صنایع دستی در بهبود اوضاع اقتصادی و اجتماعی ۲۹۷
- اشتغال‌زایی ۳۰۹
- عدم مهاجرت روستاییان به شهرها ۳۱۴
- صنایع دستی و صادرات ۳۱۷
- سنت و تقدس در صنایع دستی ۳۳۰
- هویت در صنایع دستی ایران ۳۳۷

* فصل هشتم

- صنایع دستی معاصر در ایران ۳۴۱
- تحول در صنایع دستی ۳۴۱
- باز تولید صنایع دستی ۳۴۵
- مشکلات صنایع دستی و راهکارهای آن ۳۴۸
- سنت و مدرنیسم و بازتاب آن در صنایع دستی ۳۶۴
- تأثیر تکنولوژی بر صنایع دستی ۳۷۳
- نقش آموزش در صنایع دستی ۳۸۸
- * نتیجه گیری ۳۹۳

* فهرست مصاحبه شوندگان به ترتیب حروف الفبا

- آقای آیت‌اللهی، حبیب الله ۳۹۹
- آقای افشار مهاجر، کامران ۴۰۷
- آقای اکبری، عباس ۴۱۰
- آقای ریخته‌گران، محمدرضا ۴۱۴

- ۴۲۰ آقای زاویه، سعید -
- ۴۳۱ آقای گلکار تهرانی، سعید -
- ۴۴۳ آقای مکی نژاد، مهدی -
- ۴۴۹ * تصاویر
- ۴۸۷ * فهرست منابع
- ۴۹۷ * نمایه

مقدمه

کشوری با تاریخ کهن و سنت‌های فراوان چون ایران، در عصر تجدد با وضعیتی مبهم مواجه شده است. موضوع تجدد از چند قرن پیش آغاز شد و مفاهیمی چون مدرنیسم، مدرنیزاسیون، مدرنیته و توسعه را در پی داشت. غرب که محل تولد این جریان بود، تجدد را همانند کودکی پروراند و تا این جریان به کشورهای شرقی رسید، تبدیل به غول تجدد شده بود و این برخورد دو قدرت سنت و تجدد بود. سنت ناگزیر در برابر تجدد - که چون گیاه خودرو همه جا وسعت می‌یافت - قرار گرفت و راه گریز آن را بست. ترس از دست دادن سنن و ارزش‌ها تبدیل به مسأله‌ای اساسی در بین سنت‌گرایان و برخی از متفکرین و روشنفکران شد و برای حل این مسأله تلاش‌های فراوانی به عمل آمد کوشش‌های به عمل آمده، گاه مؤثر و گاه بیهوده بوده است. این نکته که بازگشت به گذشته عمدتاً راهی رو به فنا و نابودی است و غیر قابل اجرا، بر همه حتی سنت‌گرایان افراطی نیز روشن است. از انسان معاصر در دنیای مدرن امروز نمی‌توان توقع داشت که در گذشته باقی بماند و این انسان معاصر وارث فرهنگ غنی ایرانی است که فرهنگ و سنت‌ها هویت وی را شکل می‌دهند، کنار گذاشتن یکی و غرق شدن در دیگری اشتباهی است که افراطیون به آن دچار شده‌اند.

همراهی هنر و تجدد نیز از دنیای مدرن پیروی می‌کند، هنر مدرن و تغییرات ژرفی که به یک باره در هنر ما رخ داد، هنر را دچار چالشی ژرف نمود. از میان هنرها، هنر صنایع دستی که معرف سنت کهن ایران و روح والای هنرمند ایرانی است را انتخاب کردیم تا این هنر سنتی را در دنیای مدرن واکاوی نماییم.

برای بازبینی مشکلات و دلایل کاهش کمی و کیفی صنایع دستی لازم دانستیم تا صنایع دستی ایران را که همواره با سنت‌ها و گذشته عجین بوده و از بزرگترین حاملان هویت ملی و بومی ایران به شمار می‌رود را در دنیای مدرن و ارتباط آن با موج مدرن بررسی کنیم. آیا مدرنیسم راه حلی برای خروج صنایع دستی از بحران دارد؟ آیا مدرنیسم سبب پیشرفت این هنر صنعت است و یا برعکس باعث بی‌هویتی و از دست دادن ارزش‌ها و اصالت‌ها خواهد شد؟ و اگر باعث پیشرفت آن می‌شود؛ راهکارهای آن چیست؟

در این خصوص، سنت، مدرنیسم، مدرنیته، مدرنیزاسیون، ماشینیزم، تکنولوژی و صنایع دستی را مورد بحث قرار داده و از نظریات اساتید صاحب نظر در این زمینه جهت پاسخ به پرسش‌های مان بهره بردیم. امید آن که این کنکاش آغاز راه مطالعات و تحقیقات غنی‌تری در زمینه‌ی این هنر محجور باشد.